

Reizēm tik skaisti mēdz teikt: “Grāmata, kuru iemīlēt”. Es domāju, ka “Vasaras grāmata” ir tieši tāda. Tā ir pilna ar vissiltāko dzīvotgribu un prieku, ar drošību un laimi, kas dažkārt var šķist gandrīz svešas. Tās tonis var būt jautrs, drusciņ absurds, nopietns un draudīgs vai mazliet nedrošs.

Urbans Anderšons, *Svenska Dagbladet*

Tiem, kuri pazīst Tūvi Jānsonei tikai no Muminiem šī mazā (tikai fiziskā nozīmē) grāmatiņa būs pārsteigums. Te nav trollīša Mumina, Susuriņa, Murmuļa vai Snorkes jaunkundzes. Te ir maza meitene un viņas vecāmāte. Viņas kopā pavada vasaru uz mazas saliņas Baltijas jūrā. Viņas kopā rotaļājas. Tas arī viss. Taču stāstā par viņu vasaras brīvdienām es jūtu, ka Jānsonei labāk nekā jebkuram citam – varbūt vienīgi izņemot Mocartu – izdodas pietuvoties pilnīgajai patiesībai par to, ko nozīmē dzīvot un apzināties pasauli.

Filips Pulmans

Nemaz nav iespējams iegūt vairāk vasaras kā uz šīs salas Somijas šērās, kur dzīvo un darbojas mazā Sofija ar savu mazrunīgo tēti un ļoti dzīvīgo un mazliet ekscentrisko vecmāti. Tā ir ļoti liela mazā grāmatiņa, kuru pilnīgi noteikti ir jāpārļasa vismaz reizi katru vasaru.

Dagens Nyheter

Ar gadiem “Vasaras grāmata” iegūst arvien lielāku nozīmi, un to var lasīt bezgalīgi daudz reižu. Tūve Jānsone atveido pašu vasaras ideju.

Būela Vestīna

TOVE JANSSON

**SOMMAR
BOKEN**

TŪVE JĀNSONE

VASARAS GRĀMATA

50 gadu jubilejas izdevums
ar Tūves Jānsone's eseju "Sala"
un Sofijas Jānsone's priekšvārdu

No zviedru valodas tulkojusi
Dace Deniņa

ZVAIGZNE ABC

821.113.5-31
Ja 606

Tove Jansson
SOMMARBOKEN, ÖN

Sommarboken
Copyright © Tove Jansson 1972, Moomin Characters™
Ön
Copyright © Tove Jansson 1961
Preface
Copyright © Sophia Jansson 2022
Published in Latvian language by arrangement with Rights & Brands.
Cover and other illustrations © Tove Jansson, 1972

Tūve Jānsone
VASARAS GRĀMATA
un eseja “Sala”

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projekta vadītāja *Una Orinska*
Tulkotājas redakcijā
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*
Vāka dizainu adaptējusi *Sanita Romančuka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA,
K. Valdemāra ielā 6, Rīgā, LV-1010.
Red. nr. T-811.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Dace Deniņa, 2005, 2023
© Mākslinieciskais noformējums, izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2023
ISBN 978-9934-31-855-9

SATURS

PRIEKŠVārds	7
PELDU RĪTS	23
MĒNESSGAISMA	27
SPOKU MEŽS	29
KĀKAULIS	35
BERENIKE	41
GANĪBAS	52
SPĒLĒT VENĒCIJU	57
BEZVĒJŠ	64
KAĶIS	71
ALA	78
LIELCEĻŠ	83
SAULGRIEŽI	86
TELTS	94
KAIMIŅŠ	101
RĪTASVĀRKI	113
LIELĀ PLASTMASAS DESA	122
BLĒŽU LAIVA	133
APCIEMOJUMS	139
SLIEKAS UN CITI	148
SOFIJAS VĒTRA	156
BĪSTAMĀ DIENA	167
AUGUSTĀ	175
SALA	183

PRIEKŠVārds

Marta beigās, kad saules stari pilsētā sāk rāpties pār jumta korēm un agra pavasara gaisma silda caur virtuves logu, ir laiks sākt sagatavošanās darbus, lai pārceltos uz salu. Sala manu un ģimenes vasaras plānu centrā ir maza šēra tālākajā Somu līča joslā. Man pašai sala ir konstants, nemainīgs punkts, kur esmu jutusies drošībā un varējusi atpūsties, kad dzīves augšup- un lejupejas šūpoles ir mētājušas mani šurpu turpu gan fiziskā, gan garīgā ziņā. Dzīve ar ģimeni un draugiem uz salas šādos brīžos kļūst īpaši svarīga.

Manas pēdas uz salas pazīst katru akmeni, taku un virsmu. Manas ausis rod mieru putnu dziesmās, un es ilgojos pēc vēja šalkām un viļņu šņākšanas, kad tie gāžas pāri klintīm. Manas acis pazīst katru detaļu pie apvāršņa, un man pat nav tās jāatver, lai redzētu šo neticami skaisto skatu. Sala ir kā mazs īpašs visums, kur mēs varam dzīvot mierā. Somi mēdz teikt, ka asinis velk cilvēku uz vietu, kur viņam ir stipra piederības sajūta, un tas šķiet

ļoti atbilstoši, jo mani ar visu miesu un dvēseli velk uz salu gluži kā metālu pie magnēta. Vēlme doties turp ir tik stipra, ka to gandrīz nav iespējams kontrolēt.

Dzīve uz salas ir vienkārša, bez elektrības un ūdensvada, tomēr namiņos ir viss, kas varētu būt vajadzīgs vasarā. Gadu gaitā mēs esam tos izrotājuši ar skaistām mantām, kas uzietas pludmalē, un uzbūvējuši grāmatplauktus, tāpēc ka daudz lasām. Pamazām šo grāmatplauktu ir kļuvis vairāk. Par spīti tam, ka grāmatas, ko ik vasaru paņemam līdzi, cirkulē starp salām un vasarniekiem, daudzas tiek atstātas šeit. Varbūt grāmatas, ko cilvēks lasa vasaras atvaļinājumā, kļūst īpaši miļas tāpēc, ka nes sevī vasaras dzīvi. “Vasaras grāmata” ir tieši tāda. Tā, protams, vienmēr ir atrodama uz plauktiņa salā. Mūsdienās šī grāmata ir kļuvusi par klasiku, un to milam ne tikai mēs, bet arī lasītāji, kas nekad nav spēruši kāju Somijas arhipelāgā vai pirms tam pazīnuši Tūves daiļradi.

Tā kā Tūve bija mana tēvamāsa, mani sauc Sofija un savas bērnības vasaras es pavadīju uz saliņas kopā ar savu vecmāti Hamu*, man bieži uzdod jautājumu, vai es esmu tas mazais bērns no “Vasaras grāmatas”. Visbiežāk es izvairīgi atbildu, ka šī grāmata ir romāns, daiļliteratūras darbs, kurā vide

---

* Tūves Jānsone un Larsa Jānsone māte Signe Hammarštēna Jānsone. (Tulk. piez.)

un tēli – pat ja iedvesma tiem gūta no realitātes – ir destilēti caur Tūves fantāziju un brīnumaino stāstnieces talantu. Protams, ka grāmatai ir ļoti īpaša vieta manā sirdī, un es to lasu citādi. Manā iztēlē ainava, kur vecāmāte un Sofija izdzīvo savas gandrīz anarhiskās attiecības, balstās uz manas bērnības šērām. Neprātojot par to, kas ir īstenība un kas izdoma, sala grāmatā kļūst par mūsu salu, vecāmāte kļūst par manu tēvamāti Hamu, Sofija – par mazo meiteni, kas varētu būt bijusi es, un viņu attiecības par tām, kādas varētu būt bijušas man un Hamai vasarās pēc manas māmiņas nāves.

Varbūt šī gatavā atbilde man ir tādēļ, lai pasargātu sevi un neatklātu, cik privāts un īsts šķiet tas, ko Tūve stāsta. Tas pienāk ļoti tuvu. Vai es esmu Sofija “Vasaras grāmatā”? Jā un nē. Tūvei daudz reižu uzdevu šo pašu jautājumu, un viņa gluži vienkārši atbildēja, ka trešdaļa grāmatas balstās uz viņas brāļameitu, trešdaļa uz viņas pašas bērnību un vēl viena trešdaļa ir izdomāta. Viņa reti iedziļinājās rakstīšanas procesa detaļās, zinādama, ka vislabāk ir ļaut brīvu vaļu lasītāja fantāzijai. Un tomēr tēli un viss, kas notiek “Vasaras grāmatā”, šķiet pavisam īsti un reāli, kā tas bieži gadās ar romāniem, kuri kļūst par klasiku.

Lielākajā daļā Tūves romānu ir kāda autobiogrāfiska stīga. Viņa gūst iedvesmu un iespaidus no apkārtējās dzīves, un stāsti ir ļoti tuvi realitātei, reizē lielā mērā būdami mākslas darbs. Varbūt

Tūves ģenialitāte slēpjas viņas spējā stāstīt tā, lai lasītājs noticētu, ka stāsti ir patiesi. Reiz viņa teica, ka no saviem darbiem visvairāk mīl “Vasaras grāmatu” un domā, ka tā ir labāka par pārējām. Es pati domāju, ka tieši šajā grāmatā viņa uzdrošinās atcerēties savu mīļo mammu Hamu un iemūžināt viņu nākamajām paaudzēm.

Sala grāmatā ir mūsu salas versija, un tiem, kuri pabijuši uz saliņām ap Somijas krastiem, ir viegli atpazīt šēras. Puķes un dzīvnieki ārējās šērās ir tieši tādi, kādus Tūve tos apraksta līdz sīkākajai detaļai, gluži kā mazos knišļus, kas lidinās vasaras nogalē. Arī laikapstākļi ir pilnīgi patiesi. Stāstos “Spoku mežs” un “Lielā plastmasas desa” es acu priekšā redzu šīs vietas un notikumus.

Spoku mežs jau sen ir satrūdējis un kļuvis par daļu no pārējās dabas. Mēs ar Hamu mēdzām rāpot tur uz visām četrām, un mums patika ļauties, lai mūs nobiedē mazie, pūkainie briesmoniņi ar apaļajām stikla acīm, kas blenza uz mums no tumsas. Protams, ka vecāmāte pati bija uztaisījusi šīs figūriņas un nolikusi tās tumšajās kritušo zaru kaudzēs un satrūdējušo stumbru dobuļos.

Es ļoti labi atceros arī oranžo plastmasas desu un tēta apsēstību ar Holandes sīpoliem. Izaudzēt salā ārējās šērās vēl kaut ko citu bez savvaļas puķēm ir gandrīz neiespējami. Tur gluži vienkārši ir pārāk kails, un zeme ir pārāk neauglīga. Turklāt tur līst ievērojami mazāk nekā uz cietzemes. Jūlija vidū visi

ūdens podi (kā dēvē ar ūdeni pildītās klinšu plaišas) ir izžuvuši, tāpat kā izžūst mūsu stādījumi, ja tos neaplaista. Globālā sasilšana situāciju ir pasliktinājusi, un es visu pavasari drudžaini vācu lietusu ūdeni lielos traukos. Mans tētis Lase tiešām centās labot šo ūdens trūkumu, vedot ūdeni uz salu lielā oranžā plastmasas balonā. Mēs to saucām par plastmasas desu tāpēc, ka ūdenī tas izskatījās pēc desas. Lai gan šie divi stāsti ir cēlušies no mūsu dzīves uz salas, Tūves izdomātā notikumu versija ir daudz jautrāka un apmierinošāka par parastām ģimenes anekdotēm. Taču, iespējams, visvērtīgākais ir tas, ka “Vasaras grāmata” papildina bērnības atmiņas par manu vecmāti. Tā ir ļoti mīļš tiltiņš uz pagātņi, kas citādi būtu varējusi iegrimt aizmirstībā.

2020. gada pavasarī, kad pasaulē izplatās koronavīrusa pandēmija, mūsu dzīve pilnībā pārmainās. Iepriekšējā rudenī es uzzināju, ka pirmo reizi kļūšu par vecmāmiņu, un esmu bezgala laimīga par to, ka mūsu ģimenē ienāks mazs cilvēciņš. Galvenokārt jau es gaidu to, ka varēšu atklāt salu no jauna ar bērna acīm. Priecīgajām ziņām rodas jauns konteksts, kad ierobežojumi un priekšraksti kļūst aizvien stingrāki. Visiem ir jāizolējas, un es aptveru, ka nevarēšu satikt jaundzimušo mazbērniņu, ja būšu tuvā kontaktā ar citiem cilvēkiem. Mana sirds vai lūst. Mēs ar vīru kopīgi nolemjam, ka es viena pati došos uz salu divu nedēļu karantīnā, lai gan sezonai

vēl ir par agru un ličos tik tikko ir izkusis ledus. Es pati nemaz neuztraucos, daudz reižu esmu bijusi uz salas viena. Jauns man ir tikai aukstums.

Turpceļš mūsu atvērtajā motorlaivā veicas labi, lai gan brauciena laikā vējš salti pātago seju. Es vienmēr ar lielām cerībām gaidu, kad ieraudzīšu salu pēc ziemas, un šoreiz es esmu īpaši aizrāvusies ar domu, ka būšu gandrīz vai kā katastrofā izdzīvojušais uz vientuļas salas. Steķi ir savā vietā, un es ātri izkrauju savu bagāžu. Pirmā apgaita augšā uz māju vienmēr ir visjautrākā, jo tad atklājas lielās pārmaiņas, kas notikušas ziemas mēnešos – izgāzti koki, izsistas rūtis vai ūdeles, kas apmetušās namiņā. Sala ir maza, varbūt pusotrs hektārs, ar slīpu, vēja plosītu priežu mežiņu. Rudens un ziemas vētras pūš pār salu ar lielu nīknumu un paņem līdzī visu vājo un slikti nostiprināto, ieskaitot jumta plāksnes, zarus un veselus kokus. Taču tieši šogad sala ir izdzīvojusi lieliski un viss izskatās labi.

Uz salas ir divas mājas. Dienvidrietumu pusē, kur tagad dzīvo mani dēli un viņu ģimenes, viena māja slejas tieši vietā, kur mans tētis Lase un Tūve 1947. gadā uzbūvēja pirmo namiņu salā. Viņi abi sapņoja dzīvot uz vientuļas salas un bija bezgala priecīgi, kad beidzot saņēma atļauju uzbūvēt mazu namiņu uz salas tālu jūrā savā mīļajā arhipelāgā. Pēc kara ļoti trūka celtniecības materiālu, tāpēc viņi savāca visas atliekas, ko vien pie vietējiem

saliniekiem varēja sadabūt. Viņi dabūja vecas durtiņas, šauras bēniņu trepes, dažus vecus logus. Kāds viņiem uzdāvināja vecu skaistu gultu, ko viņi pārbūvēja par kumodi ar trim atvilktņēm. Naglas būvei atsūtīja radinieki no Zviedrijas.

Iznāca maza mājiņa ar vienu vienīgu istabu un logiem uz trim debespusēm. Bēniņu kāpnītes veda uz lūku, kas pavērās uz zemiem bēniņiem, kur vienmēr bija ļoti aizraujoša telpa, ko pētīt tādām mazām bērnam kā es. Māja bija vienkārša ar vecmodīgu malkas plīti, pāris gultām, apaļu ēdamgaldu un atlokāmu rakstāmgaldu zem viena no logiem. Ar laiku namiņu no iekšas un āra izrotāja ar visu, ko ģimene kā spēlējoties uzbūvēja un radīja vasarās. Tūve vēlāk stāstīja, ka vasara, kad viņa kopā ar Lasi būvējusi namiņu, esot bijusi viena no laimīgākajām, kādu viņa atceras. Namiņš iemiesoja jaunas dzīves un labākas pasaules sākumu pēc briesmīgajiem kara gadiem.

Mājā, kas tagad slejas vietā, kur reiz stāvēja Lases un Tūves namiņš, durvis atveras viegli un iekšā viss izskatās kārtībā. Es tūlīt ieraugu, ka verandā ļoti jauki ietilps bērna gultiņa, tajā pašā mirklī iedomājos, diezin kā gan jaunie vecāki tiek galā, un paņemu mobilo telefonu. Dēls man atbild un stāsta, ka viss ir kārtībā un viņiem iet labi. Es viņa balsī dzirdu vieglu pagurumu un atceros, cik ārkārtīgi nogurdinoši bija aprūpēt jaundzimušo un uzņemties milzīgo atbildību uzturēt pie dzīvības pavisam

mazu zīdainīti. Un vēl jo vairāk šobrīd – pandēmijas karstumā. Dēls jautā, kā izskatās sala, namiņi un viņa mazais dārziņš. Jaunais pāris domā, ka varētu pārceļties uz salu kaut kad jūnijā, kad bērns būs jau pāris mēnešu vecs. Daudziem droši vien liktos bezatbildīgi vest zīdaini uz mazu šēru bez ērtībām, taču mēs to jau esam darījuši iepriekš. Es viņam apliecinu, ka uz salas viss ir, kā bijis, un mudinu jaunos vecākus gulēt uz maiņām. Drīz es varēšu doties viņiem palīgā. Mēs vienojamies sazvanīties ik dienas.

Māja, kurā dzīvojam mēs ar vīru, atrodas pie pašas pludmales salas dienvidu pusē pret atklāto jūru. Arī tur ir tikai viena istaba, taču ir arī pirts un mazgājamā telpa. Mēs guļam uz lāviņām virs pirts un mazā virtuves alkova. Vēja ārdētās pelēkās sienas uz dienvidiem un rietumiem rotā veclaicīgi logi ar baltām palodzēm. Pa tiem iespīd saule, sil-dīdama par spīti tam, ka ap namiņa stūri bieži gaudo dienvidrietumu vēji. Ārdurvis tikai vienā leņķī ir aizvējā. Atslēga slēdzenē griežas negribīgi, un durvīm vajag vieglu grūdienu, lai tās atvērtos. Istabā viss ir tieši tāpat kā agrāk, un gandrīz šķiet, ka mēs nemaz neesam māju pametuši. Es ļauju durvīm brīdi stāvēt vaļā, lai izvēdinātu sastāvējušos gaisu.

Pēc daudziem gājieniem turp un atpakaļ uz mazo piestātņi es beidzot esmu sanesusi pie namiņa visu, kas vajadzīgs. Tagad vairs nav nekādas steigas, un

es pagatavoju pirmo tējas tasi. Ieslēgt ledus kasti un gāzes plītiņu vienmēr ir satraucoši, taču abi darbojas, kā nākas. Gan ārā, gan iekšā vēl ir visai auksti, tāpēc es atnesu no pirts mazliet sausas malkas un iekuru uguni *Jotul* kamīnā, kas ir mūsu krāsns.

Reiz, kad Tūve un Tūti bija aizbraukušas uz savu salu Klovharunu vēl tālāk šēru joslā, kāds bija izsitis logu, iekļuvis mājā un izlietojis visu sauso malku, ko viņas pataupījušas pie krāsns, bet nebija ienesis jaunu. Visvairāk šokēja nevis ielaušanās, bet gan tas, ka viņš nebija iedomājies: varbūt tam, kas te ieradīsies pēc viņa, vajadzēs iekurt uguni, lai sasildītos vai pat izdzīvotu pēc katastrofas uz jūras. Pēc šī atgadījuma meitenes, kā Tūvi un Tūti mēdza dēvēt, uzrakstīja laipnu zīmīti, ka atslēga karājas ārā pie sienas un, ja kāds izlieto sauso malku, viņam būtu jāsanas jauna.

Mūsu namiņš – jeb pirts, kā mēs to saucam, – lēnām iesilst, un es pakaru savus palagus uz krēsliem pie krāsniņas. Tie būs silti un sausi, kad pienāks gulētiešanas laiks. Pirmo apgaitu ap salu es atstāju uz nākamo dienu un pagatavoju vakariņas. Jūra ir mierīga, un pa virtuves logu es redzu garām aizpeldam pirmās pūkpīles, pilnīgā neziņā par lielo ērgli, kurš dzīvo mūsu arhipelāga stūrī. Es ceru, ka to mazuli dabūs mierīgi izšķilties.

Uz vakarpusi es pēdējo reizi aizeju līdz steķiem, lai pārbaudītu, vai neesmu kaut ko aizmirsusi pie laivas. Mijkrēslis ir auksts, taču namiņā ir omulīgi.

Apmierināta savā vientulībā, es apsēžos dīvāna stūrī, lai palasītu pie krāsniņas, un esmu laimīga par to, ka uz salas jūtos kā mājās.

Nākamajā dienā pūš krietni stiprāk. Vēja šalkas kokos un viļņi, kas sitas pret klintīm, ir pirmais, ko izdzirdu. Tagad es eju apkārt salai, cauri mežam un pāri liedagiem. Bērnībā allaž bija ļoti svarīgi būt pirmajai, kura atklās, ko jūra ziemas mēnešos iznesusi krastā. Pašā augstākajā salas punktā es apstājos un baudu apvārsni, kas ieskauj mani gandrīz visos 360 grādos. Ir tāda sajūta, it kā debesis šeit būtu augstākas. Viss ir daudz plašāks, nekā man palicis atmiņā. Visa šī telpa. Visa gaisma.

Gaiss ir pilns jaunas dzīvības, lai gan šur un tur vēl guļ drusciņ sniega. Zeme ir mitra un pagaidām izskatās auglīga. Mazi kukainiši uzdrošinās izlīst, lai sasildītos ilgotajos pavasara saules staros, un koki ir pilni pumpuru, kas tikai gaida, kad saule tos atradīs. Piepeši es tik skaidri aptveru, kas tēti vilka šurp tik agri, vēl pirms vasara bija īsti sākusies. Viss notiek šobrīd. Turpmākajās dienās daba netīcamā ātrumā pārvēršas man acu priekšā, un viss atkal atdzīvojas. Ziemeļu pavasara metamorfoze ir ātra un intensīva. Mani piepilda dabas enerģija, un es tūlīt ķeros klāt visam, kas jāsakārto pirms vasaras.

Visu pirmo nedēļu pūš spirts vējš, un dabas skaņu spēle kļūst par manu sabiedrību. Tieši pirms zemesraga, kas aizstiepjas vistālāk jūrā, pavēnī aiz

augstas klints ir akmeņaina pludmale. Tur savas ligzdas bieži būvē jūras putni. Šogad vislabāko vietu ir ieņēmis gulbis. Cēlā mātīte bezbailīgi perē šīgada olas, un es nolemju viņu netraucēt, lai gan labprāt pieietu tuvāk – tik skaista viņa ir! Liedagu forma gadu no gada mainās atkarībā no ziemas vētrām. Šogad man par prieku smilšu liedagā ir izskalots tumšs jūraszāļu valnis. Jūraszāles ir vislabākais mēslojums manam kartupeļu lauciņam, tāpēc turpmākajās dienās es atkal un atkal piepildu ķerru ar brūno masu un vedu to augšā uz mazo dārziņu. Varbūt manam mazbērnam vasaras dārzs patiks tikpat ļoti kā man. Manā fantāzijā viņa jau staigā apkārt ar savu lejkanniņu un laista savas mazās vasaras puķītes.

Kad es savulaik biju bērns salā, lielākoties vasarās pēc manas māmiņas nāves, tētis, Tūve, Tūti un Hama vienmēr parūpējās ļoti dabiskā veidā iesaistīt mani visās aktivitātēs. Man nekad nevarēja prātot, vai esmu gaidīta viņu darbos, man bija pašsaprotama vieta itin visā. Viņi klausījās un izrādīja interesi, un es nekad nepiedzīvoju to, ka mani neredzētu. Mums nebija hierarhijas. Maskējusies ar rotaļīgumu, Hama mīli rūpējās par mani, kad pārējie pieaugušie bija aizbraukuši, it kā mēs būtu draudzenes kopīgā rotaļā. Es ceru, ka spēšu radīt šādu gaisotni pati savam mazbērniņam, lai viņa justu, ka var būt viņa pati un sala ir viņas mājas.

Es ik dienas aizvien vairāk domāju par Hamu. Mani pārņem senas atmiņas, kā viņa, par spīti lielajam vecumam, prasmīgi kāpalāja pa akmeņiem un klintīm, kā viņa ziņkārīgi ar spieķi bakstīja plaisas un darināja mizas kuģīšus mūsu jūras kaujām piemērotās ūdens peļķēs, un es drīkstēju sēdēt viņai cieši blakus gultā, kad viņa lasīja man priekšā. Es atceros kā viņa, nometusies uz saviem sāpošajiem ceļgaliem, rūpīgi krāsoja krāsni un smēķēja cigaretes koka iemutī, ar kuru man patika spēlēties.

Hama izgatavoja arī daudzus no miniatūrajiem priekšmetiem un mēbelēm mazajam rotaļu namiņam, ko mamma un tētis bija man uzbūvējuši. Šobrīd namiņš izskatās visai pamests, durvis karājas tikai vienās eņģēs, un izsisto logu nevar kārtīgi aizvērt jau daudzus gadus. Namiņš būs jāpārbūvē, taču tas būs jautrs projekts, kuram nodoties tuvākajās vasarās.

Pēc vējainajām dienām atkal iestājas miers. Ūdens ir gluds kā spogulis, un saulē ir gandrīz silti. Ik dienas ierodas aizvien vairāk gājputnu, un sala piepildās dziesmām. Man atlicis izdarīt tikai dažus darbus pirmajā laikā uz salas. Divas nedēļas ir paskrējušas vēja spārnim. Es sagatavojos aizbraukšanai un aizslēdzu māju. Lejā pie laivas atskārstu, cik skumji man parasti mēdz būt pamest salu, taču šoreiz esmu prieka pārņemta. Laiks ir jauks, un es tūlīt došos ceļā, aizrautīgi gaidot pirmo

tikšanos ar mazmeitiņu. Drīz es varēšu turēt mazulīti savās rokās.

Ir pagājuši divi gadi, un mēs atkal gatavojamies jaunai vasarai. Mēs ar mazmeitiņu jau esam labi iepazinušās un turpināsim pētīt salu kopā. Mēs vērojam kaijas, meklējam ideālos akmentiņus mešanai jūrā, aplūkojam putnu ligzdas un skudru ceļus caur mežu. Viņa interesējas par visu un, protams, ir īsts mazs jūras vilks, kam ļoti patīk braukt ar laivu. Viņas pētošās acis, kas seko apvāršņa līnijai un iegaumē salas, kam braucam garām, piepilda mani ar laimi.

Sofija Jānsone, 2022. gada martā